
Klagomål angående handläggningen av ett ärende enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU; anmälan mot Länsrätten i Göteborg m.fl. avseende handläggningstiden m.m.

Bakgrund

Flickan AA, dotter till BB och CC, omhändertogs enligt 6 § LVU den 7 december 2007. Länsrätten i Göteborg fastställde det omedelbara omhändertagandet den 18 december 2007. Den 27 december 2007 beslutade Myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun att ansöka om att AA skulle beredas vård enligt LVU. Ansökan kom in till länsrätten samma dag. Länsrätten höll muntlig förhandling den 18 januari 2008 och meddelade dom den 25 januari 2008 (mål nr 8945-07). BB och CC överklagade. Efter skriftväxling i målet satte Kammarrätten i Göteborg ut tid för muntlig förhandling att hållas den 15 maj 2008. Förhandlingen ställdes in med kort varsel och muntlig förhandling hölls i stället i juli. Kammarrättens dom meddelades den 25 juli 2008 (mål nr 841-08).

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO i juni 2008 framförde BB och CC klagomål mot socialtjänsten, länsrätten och kammarrätten angående handläggningen av LVU-ärendet. De anförde bl.a. följande. Det finns inte skäl för vård av dottern med stöd av LVU. Efter omhändertagandet fick de inte träffa dottern på över en månad trots att det inte hade fattats något beslut om umgängesbegränsning. De har därefter successivt beviljats allt mindre umgänge. Handläggningstiden hos framför allt domstolarna har varit för lång. – Till anmälan var vissa handlingar fogade.

Utredning

Från socialtjänsten inhämtades handlingar i ärendet, bl.a. journalanteckningar för perioden den 1 oktober 2007- den 8 september 2008 samt kopior av beslut och domar i ärendet. Dagboksbladen i länsrättens mål nr 8945-07 respektive kammarrättens mål nr 841-08 togs in och akterna i aktuella mål lånades in.

Därefter anmodades Länsrätten i Göteborg att, mot bakgrund av bestämmelserna i 34 § LVU, inkomma med utredning och yttrande avseende handläggningstiden i länsrätten efter nämndens ansökan om vård.

Lagmannen DD överlämnade som länsrättens remissvar ett yttrande upprättat av rådmannen EE. I yttrandet anfördes följande.

Är den unge omhändertagen eller har ett tillfälligt flyttningsförbud meddelats, skall länsrätten ta upp målet till avgörande inom två veckor från den dag då ansökan om vård eller flyttningsförbud kom in. Länsrätten får förlänga denna tid, om ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet gör det nödvändigt (34 § LVU).

Myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun beslutade den 7 december 2007 att omedelbart omhänderta AA enligt 6 § LVU. Länsrätten fastställde det underställda beslutet den 18 december 2007. Myndighetsnämnden ansökte härefter om att AA skulle beredas vård med stöd av 1 § andra stycket och 2 § LVU. Ansökan kom in till länsrätten den 27 december 2007. Ansökan kommunicerades med övriga parter samtidigt som länsrätten kallade till muntlig förhandling. Den muntliga förhandlingen skulle äga rum den 9 januari 2008. Den 2 januari 2008 inkom makarna BB och CC:s offentliga biträde advokaten FF med ett yttrande där han bl.a. åberopade fyra vittnesförhör som muntlig bevisning. Som bilaga till yttrandet fogades intyg av två av de åberopade vittnena. Samma dag inkom även ett yttrande från AA:s föräldrar. CC:s pappa var ytterligare ett av de vittnen som åberopades av det offentliga biträdet.

Vid länsrättens förhandling den 9 januari 2008 konstaterade jag att de åberopade vittnena inte hade kallats till förhandlingen varvid förhandlingen ställdes in. Samtidigt beslutades att ny förhandling skulle äga rum den 18 januari 2008.

Länsrätten har av förbiseende inte kallat de åberopade vittnena till den muntliga handlingen och någon rimlig förklaring till detta kan inte lämnas.

En ny muntlig förhandling kunde inte hållas förrän den 18 januari 2008 beroende på att de offentliga biträdena och ombudet för Myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun var upptagna med andra domstolsförhandlingar. Parterna var överens om att hålla den muntliga förhandlingen den 18 januari 2008. Något separat beslut att förlänga tiden har dock inte fattats.

BB och CC gavs tillfälle att kommentera remissvaret. De gav senare in kopior av vissa skrivelser för kännedom.

Bedömning

Syftet med JO:s granskning är i första hand att undersöka om domstolar och andra myndigheter har handlat enligt de regler för förfarandet som gäller för dem, dvs. om myndigheterna har agerat korrekt i formellt hänseende. JO kan däremot inte ändra eller upphäva ett beslut som en myndighet har fattat och är återhållsam med att ha synpunkter på myndigheternas bedömningar i sak. En utgångspunkt för JO:s granskning av domstolarna är vidare den i grundlag inskrivna principen om domstolarnas självständighet vid rättstillämpningen.

Mot denna bakgrund gör jag inte något uttalande när det gäller huruvida det fanns skäl för att omhänderta makarna BB och CC:s dotter med stöd av LVU eller för den fortsatta tvångsvården som har beslutats av domstol. Jag uttalar mig inte heller om de bedömningar som låg bakom planeringen av umgänget.

Vad som framgår av inhämtade handlingar angående socialtjänstens formella handläggning av ärendet, t.ex. hanteringen av umgänget mellan AA och föräldrarna i det inledande skedet av omhändertagandet, har inte gett mig anledning till någon ytterligare utredningsåtgärd och föranleder inte något uttalande från min sida.

Inte heller vad beträffar handläggningen vid kammarrätten har jag funnit anledning att vidta någon ytterligare åtgärd.

När det gäller handläggningen vid länsrätten vill jag anföra följande.

Enligt 33 § LVU ska mål och ärenden enligt lagen handläggas skyndsamt. Utöver denna generella regel finns för vissa fall särskilda tidsfrister föreskrivna. Sålunda stadgas i 34 § LVU att länsrätten, för det fall den unge är omhändertagen, ska ta upp ett mål till avgörande inom två veckor från den dag en ansökan om vård kommer in. Länsrätten får, enligt samma lagrum, förlänga tiden om ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet gör det nödvändigt. Bestämmelsen i 34 § LVU innebär att den slutliga handläggningen i form av muntlig förhandling eller föredragning måste ha påbörjats inom den nämnda tidsfristen. Möjligheten att förlänga tiden är avsedd att användas sparsamt (se prop. 1989/90:28 s. 123).

Av utredningen framgår att länsrätten dagen efter att ansökan kom in skickade kallelser till parterna till en muntlig förhandling den 9 januari 2008, dvs. inom tvåveckorsfristen. Därefter inkom makarna BB och CC:s offentliga biträde med ett yttrande och åberopade samtidigt vissa vittnesförhör. När målet ropades på visade det sig att länsrätten hade förbiset att kalla dessa vittnen.

Jag har inte några synpunkter på att länsrätten i den uppkomna situationen beslutade att ställa in förhandlingen och sätta ut den till ett senare tillfälle. Eftersom de offentliga biträdena och ombudet för myndighetsnämnden var upptagna kunde dock muntlig förhandling hållas först den 18 januari 2008. Detta innebar att tvåveckorsfristen i 34 § LVU överskreds med åtta dagar. Som framgått ovan får fristen förlängas om ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet gör det nödvändigt. I detta fall har inget annat framkommit än att det varit en brist i domstolens handläggning som orsakat att fristen måste förlängas. Detta är självfallet mycket otillfredsställande och länsrätten kan inte undgå kritik för hanteringen.

Ärendet avslutas med den kritik som uttalats såvitt avser länsrättens handläggning av det aktuella LVU-målet.